

ΛΟΓΟΣ

τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας κ.κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ,

ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Κυρίας Θεοτόκου,

Ἱερὰ Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Βατοπαιδίου.

(7 Ἀπριλίου/25 Μαρτίου 2024)

Πανοσιολογιώτατε ἅγιε Καθηγούμενε καὶ πολυσέβαστε
Γέροντα τῆς Ἱερᾶς ταύτης καὶ περιπύστου Μονῆς τοῦ Βατοπαιδίου,
Ἀγαπητοὶ Πατέρες καὶ εὐλαβεῖς συμπανηγυριστὲς καὶ
θεράποντες τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου,

Ἀνάξιος καὶ ἰσχνόφωνος αἰσθάνομαι γιὰ νὰ ἐκφράσω τὴν
ἀγαλλίαση καὶ τὴ χαρὰ ποὺ ζεῖ σήμερα ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία καὶ
παράλληλα ὅλοι ἐμεῖς, τὰ πιστὰ τέκνα Της, γιὰ τὴν μεγάλη καὶ
λαμπρὰ Πανήγυρη τοῦ Εὐγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς
Σαρκώσεως δηλαδὴ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Ἀνάρχου Πατρὸς, γι'
αὐτὸ καὶ δανείζομαι τοὺς λόγους τοῦ ἱεροῦ πατρὸς Ἀγίου Ἰωάννου
τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ ἀπαράμιλλο ποιητικὸ του τάλαντο,
ἀναφωνεῖ: «*Νῦν ἡ τῆς βασιλίδος βασιλικὴ καὶ ὑπέρξενος ἑορτὴ τε καὶ
πανήγυρις ὑπὲρ τὰς χρυσαυγεῖς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ἐξέλαμψε. Νῦν ἡ
καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ὠραΐζεται λίαν ἀγαλλομένη...
Σήμερον Γαβριήλ, ὁ τῆς νῦν πανεόρτου πανηγύρεως χορίαρχος, βοάτω
ἄνωθεν τῇ βασιλίδι, καὶ λεγέτω· Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ
σοῦ*»¹.

¹ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, PG 96, 648B-649A.

Ὁ ἀρχαγγελικὸς αὐτὸς χαιρετισμὸς εἶναι τόσο οἰκεῖος καὶ γλυκὺς στὰ στόματα τῶν χριστιανῶν, σὲ κάθε ἡμέρα καὶ σὲ κάθε περίσταση τῆς ζωῆς, ἰδίως ὅμως κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ τῶν ἀγίων Νηστειῶν, ὅπου μὲ κάθε λαμπρότητα, ψάλουμε τὴν Ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν, τὸ ὑφολογικὸ καὶ νοηματικὸ περιεχόμενον τῆς ὁποίας οὐδόλως ἄσχετο εἶναι μὲ τὸ κοσμοσωτήριον καὶ παγχαρμόσυνο γεγονός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Βεβαίως, καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἐπιλέγεται ἀπὸ τοὺς Πατέρες νὰ τελεῖται ἢ ἐν λόγῳ Ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν μέσα στὴν Κατανυκτικὴ περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ δὴ τὸ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς, δηλαδὴ τὴν ἡμέρα ποὺ εἶναι ἀφιερωμένη στὴ Σταύρωση τοῦ Χριστοῦ, εἶναι καὶ αὐτὸ ἐξόχως συμβολικὸ καὶ καθόλου τυχαῖο.

Μάλιστα ἐφέτος, ὅπου συμπίπτει ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μὲ τὴν Κυριακὴ τῆς Σταυροπροσκύνησεως, θὰ ἔλεγα, ὅτι ἐκπληρώνεται ἐκεῖνο ποὺ θαυμάσια λέγει καὶ πάλι ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός: «Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς τὸν πολυπροσκύνητον καὶ ἱαματοποιὸν προσκυνοῦμεν σταυρόν»². Διότι, ἡ Κυρία Θεοτόκος εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὑπερσέβαστο Πρόσωπο, ποὺ μέσα στὴν Ἐκκλησία μας ἐκφράζει καὶ συμπυκνώνει αὐτὸ ποὺ θὰ ὀνομάζαμε «σταυρικὸ ἦθος» καὶ ἐπιτρέψτε μου νὰ πῶ, ὅτι ἡ Παναγία μας, ἦταν τὸ πρόσωπο αὐτὸ τὸ ὁποῖο, προφητικῶς καὶ ἐμπειρικῶς, κατέθεσε τὴ μαρτυρία της γιὰ τὸ τί σημαίνει σταυρικὸ ἦθος.

Σταυρικὸ ἦθος, σὲ καμία περίπτωση δὲν σημαίνει, ἐμμονικὴ προσκόληση στὸ πάθος καὶ στὴν ὀδύνη, βύθισμα στὴ θλίψη καὶ τὴν

² Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὅπ. π., 656 D.

ἀπόγνωση, μοιρολατρία, παραίτηση, κατάθλιψη, ἀλλοτρίωση καί, ἐν τέλει, θάνατο. Τὸ ἥθος τοῦ Σταυροῦ εἶναι αὐτὸ ποὺ ὁ Κύριος θὰ μᾶς δείξει, λίγο πρὶν τὸ Πάθος Του στὸν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ, εἶναι τὸ ἥθος τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς ἀπόλυτης ὑπακοῆς στὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς. Ὁ Κύριος ὀλίγο πρὸ τοῦ ζωοποιοῦ Του Πάθους καὶ ἀτενίζοντας τὸ μακάριο καὶ ζωηφόρο ξύλο τοῦ Σταυροῦ μέσα στὴν παντεποπτική του πρόνοια ὡς Θεὸς προσευχήθηκε λέγοντας: «Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστὶ, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ» (Μτ. 26, 39). Σὲ μιὰ πράξη ἄφατης ἀγάπης Ἐκεῖνος, ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, κενώθηκε ἀπὸ τὴν θεότητά του καὶ «ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπῆκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ» (Φιλ. 2, 8) γιὰ νὰ χαρίσει στὸ γένος τῶν ἀνθρώπων τὴν Σωτηρία. Ἡ Παναγία Θεοτόκος ὅμως, εἶναι ἐκείνη ποὺ προκαταγγέλλει αὐτὴν τὴν ἄκρα ταπείνωση, εἶναι αὐτὴ ποὺ στὸ ἄκουσμα τοῦ ἀρχαγγελικοῦ χαιρετισμοῦ θὰ ἀπαντήσῃ χωρὶς περιστροφές, ὑπολογισμούς, ἀμφιβολίες ἢ δεύτερες σκέψεις: «Ἴδου ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου», Λκ (1, 38). Αὐτὸ τὸ «γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμα σου» εἶναι τὸ ἥθος τοῦ Σταυροῦ. Ἡ ὑπακοὴ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι ποὺ ἐλκύει τὴν Χάρη τοῦ Παναγίου Πνεύματος καὶ ὁ Εἷς τῆς Τριάδος, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος, τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ Πατρὸς σαρκώνεται ἐκ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Γι' αὐτὸ καὶ προηγουμένως ἀναφέρθηκε ὅτι ἡ Παναγία εἶναι Ἐκείνη, ἡ ὁποία ἀκόμα καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ Σταυρό, ὑποστασιάζει τὸ ἥθος τοῦ Σταυροῦ, ἥθος τὸ ὁποῖο σημαίνει παράδοση στὸ θεῖο θέλημα,

ὑπακοή, θυσία καί, ἐν τέλει, ὀλοκληρωτική κένωση. Χωρίς αὐτὸ τὸ «γένοιτο» τῆς Θεοτόκου ἡ θεία Οἰκονομία θὰ παρέμενε ἡμιτελής καὶ μετέωρη, χωρίς αὐτὸ τὸ «γένοιτο» ὁ διάβολος δὲν θὰ εἶχε συντριβεῖ, χωρίς αὐτὸ τὸ «γένοιτο» ὁ παμφάγος Ἄιδης θὰ ἦταν ἀκόρεστος καὶ ὁ θάνατος ἀήτητος... «Χαῖρε, λοιπόν, δι' ἧς ἡμεῖς τὸν πολυπροσκύνητον καὶ ἱαματοποιὸν προσκυνοῦμεν σταυρόν», διότι ἂν δὲν εἶχες ἐσὺ Ὑπεραγία Θεοτόκε πεῖ τὸ μεγάλο «ναὶ» στὴν κλήση τοῦ Θεοῦ, ὁ Σταυρὸς καὶ ἡ Ανάσταση, δηλαδή ἡ Σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων θὰ ἦταν μιὰ ἀκόμη μεγάλη προσδοκία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἡ Θεοτόκος δὲν εἶναι ἀπλῶς ἓνα ἱερὸ πρόσωπο ποὺ ὑπηρετεῖ ἔστω καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ Μυστήριον τῆς θείας Οἰκονομίας, ἀλλὰ εἶναι «τὸ τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης συμπέρασμα»³, δηλαδή ἡ ἐκπρόσωπος καὶ ἐκλεκτὴ ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Νόμου καὶ κατὰ τὴν περίοδο τῆς Χάριτος, διότι δανερίζει τὴν σάρκα Της στὸν Θεὸ καί, ἀκριβῶς, αὐτὴν τὴν σάρκα καὶ σύνολη τὴν ἀνθρωπίνη φύση προσοικειώνεται ὁ Θεὸς Λόγος σὲ αὐτὴν τὴν μοναδικὴ ἔνωση καὶ συμφυΐα. Καὶ αὐτὸ εἶναι κάτι ποὺ ἐδῶ στὸ εὐλογημένο Περιβόλι Της, ἀγαπητοὶ Πατέρες, ἔχετε τὴν εὐκαιρία νὰ τὸ ζεῖτε διαρκῶς, καθὼς ἡ Χάρις Της εἶναι ψηλαφητὴ καὶ ὁρατὴ ἀφοῦ τόσες καὶ τόσες θαυματουργές Εἰκόνες Της προσκυνᾶτε καὶ ἀσπάζεσθε διαρκῶς, καὶ εἰδικὰ ἐδῶ στὴν περιώνυμη Μονὴ τοῦ Βατοπαιδίου ἔχετε τὴν μεγάλη εὐλογία καὶ τὸ προνόμιο νὰ φυλάσσετε τὴν ἁγία Ζώνη, τὸ Μοναδικὸ αὐτὸ καὶ πανσεβάσμιον

³ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὅπ. π., 649 Β.

Θεομητορικὸ κειμήλιο, καθὼς καὶ περιώνυμες καὶ περίπυστες θαυματουργές εἰκόνες Τῆς. Ἀλλὰ ἔχετε καὶ τὴν μεγάλη εὐκαιρία καὶ δυνατότητα νὰ μιμεῖσθε, στὸ μέτρο τοῦ δυνατοῦ, τὴν ζωὴ τῆς κυρίας Θεοτόκου δηλαδή ἐν σιγῇ, ἐν σιωπῇ καί, κυρίως, ἐν ταπεινώσει νὰ ἀπεργάζεστε τὸ Μυστήριον τῆς Σαρκώσεως τοῦ Λόγου ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας σας. Ἀπὸ τὴν ἐλάχιστη μοναχικὴ μου πεῖρα νομίζω ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ ἡ πεμπτουσία τῆς μοναχικῆς βιοτῆς, ἡ Σάρκωσις τοῦ Λόγου ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας, διότι μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ὁ Μοναχὸς εὐαγγελίζεται τὸν κόσμον. Ἀπὸ τὴν ἡσυχία καὶ τὴν ἀφάνεια τοῦ κελλίου τοῦ «εὐαγγελίζεται ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν», μὲ τρόπο μυστικὸ καὶ ὑπόρρητο καὶ ἄς μὴν τὸ ἀντιλαμβάνεται ὁ κόσμος μέσα στὴν τύρβη καὶ τὴν παραζάλη του.

Ἐχετε τὴν μεγάλη εὐλογία νὰ ζεῖτε σὲ ἓνα ὑποδειγματικὸ Κοινόβιο, ὑπὸ τὴν σεσοφισμένη ποδηγεσία τοῦ Γέροντος Ἐφραίμ ἀλλὰ καὶ νὰ εἴστε φορεῖς καὶ κληρονόμοι τῆς παραδόσεως ἁγίων ἀνδρῶν, ὅπως τοῦ Ἁγίου Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἡσυχαστοῦ καὶ τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Βατοπαιδινοῦ, ὅποτε ἡ ὅποια πνευματικὴ νουθεσία ἐκ μέρους τῆς ἐλαχιστότητός μου θὰ ἀποτελοῦσε σίγουρα παραφωνία, μέσα στὴν πνευματικὴ συγχορδία τῶν ἁγίων καὶ ἐμπειρικῶν διδασκαλιῶν ποὺ ἔχετε παραλάβει ἐκ τῶν προγενεστέρων. Ἐπιτρέψτε μου μόνον νὰ σᾶς προτρέψω, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς σημερινῆς Πανηγύρεως, νὰ μιμηθεῖτε τὸ σταυρικὸ ἦθος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ποὺ σημαίνει νὰ ζήσετε μὲ ταπείνωση, ὑπακοή καὶ σιωπῇ. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι, πέραν τοῦ διαλόγου

τῆς Παναγίας μὲ τὸν Ἀρχάγγελο Γαβριήλ, δὲν διασώζονται ἄλλοι λόγοι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, κι αὐτὸ συμβαίνει, ὅχι διότι ἡ Παναγία δὲν εἶχε κάτι τὸ σημαντικό νὰ πεῖ, ἀλλὰ διότι ἀγαποῦσε τὴ σιωπὴ καὶ συνεχῶς βίωνε τὸ ἥθος τοῦ Σταυροῦ. Ἀκόμη καὶ ὅταν δίκάζαν τὸν Υἱὸ Τῆς, ἀκόμη καὶ ὅταν μαστίγωναν τὸν Χριστό, ἀκόμη καὶ ὅταν Τὸν σταύρωναν, ἡ Παναγία σιωποῦσε, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ σημερινὸ ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος λέγει πολλὰ καὶ μέσα στὰ πολλὰ ποὺ λέγει, κρίνει καὶ κατακρίνει καὶ κυρίως ἀσχολεῖται μὲ τὴ ζωὴ τοῦ ἄλλου. Τὸ ξέρουμε ὅμως πατέρες καὶ ἀδελφοί, ὅτι βασικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ἀγιότητος εἶναι τὸ «μὴ κατακρίνειν». Αὐτὸ μάλιστα ἐκφράζεται διαρκῶς κατὰ τὴν εὐλογημένη αὐτὴ περίοδο μὲ τὸ λόγο τῆς εὐχῆς: *«Ναί, Κύριε Βασιλεῦ, δώρησαί μοι τοῦ ὄραν τὰ ἐμὰ πταίσματα, καὶ μὴ κατακρίνειν τὸν ἀδελφόν μου»*. Τὸ νὰ κατακρίνω τὸν ἀδελφὸ μου σημαίνει ὅτι παρεμβαίνω βίαια στὴν ψυχὴ του καὶ δὲν τὸν ἀφήνω νὰ εἰρηνεύσει, τὸν ἐνοχλῶ. Ὅταν κατακρίνω τὸν πλησίον διασπῶ τὴν εἰρήνῃ τῆς ψυχῆς του, διότι τὸν στεναχωρῶ, τὸν ταράζω, τὸν ἀναστατώνω. Καὶ δὲν ἔχουμε δικαίωμα νὰ διασποῦμε τὴν εἰρήνῃ τῶν ἀνθρώπων ἢ νὰ ἀναστατώνουμε τὶς ψυχὰς τους.

Πανοσιολογιώτατε ἅγιε Καθηγούμενε καὶ προσφιλέστατέ μοι Γέροντα Ἐφραίμ,

Σᾶς διαβιβάζω τὶς πατρικὲς εὐχὲς καὶ τὶς πατριαρχικὲς εὐλογίες τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου γιὰ τὴν σημερινὴ πανήγυρη καὶ ἑορτὴ καθὼς καὶ τὴν εὐαρέσκεια καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ἐγκαύχηση τοῦ

Πατριάρχου μας καὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας γιὰ τὴν κατὰ Θεὸν προκοπὴ καὶ τὴν πνευματικὴ ἄνοδο καὶ τὰ θεοφιλῆ ἔργα τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μάνδρας, ἢ ὅποια ἀποτελεῖ κόσμημα τῆς Ἀθωνικῆς Πολιτείας ἀλλὰ καὶ λίθον τίμιον στὸ διάδημα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, στὴν ὁποίαν ἄλλωστε -ὅπως καὶ ὅλα τὰ μοναστικά καθιδρύματα τοῦ Ἀγιωνύμου Ὁρους- ἔχει τὴν πνευματικὴ καὶ ἱεροκανονικὴ τῆς ἀναφορὰ καὶ ἐξάρτηση.

Γιὰ μία ἀκόμη φορὰ Σᾶς ἀπευθύνω τὶς πιὸ ἐγκαρδιες καὶ θερμές μου εὐχαριστίες γιὰ τὴν εὐγενικὴ Σας πρόκληση νὰ προστῶ τῆς Πανηγύρεως καὶ νὰ τιμήσουμε ὁμοῦ τὴν Κυρία Θεοτόκο. Εἶμαι εὐγνώμων γιὰ τὰ καλὰ Σας λόγια, τὶς τιμές καὶ τὶς περιποιήσεις, τὴν φιλοξενία καὶ τὴν ἀγάπη τῆς καρδιᾶς Σας, ἢ ὅποια, Σᾶς διαβεβαιῶ, εἶναι ἀμοιβαία. Ἀσπάζομαι φιλήματι ἀγίῳ, ἓνα ἕκαστον ἐξ ὑμῶν, καὶ παρακαλῶ νὰ εὐχεσθε καὶ γιὰ τοὺς παρ' ἐμοὶ Θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους, τὸν εὐαγῆ κλῆρο καὶ τὸν φιλόχριστο λαὸ τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, τὴν ὁποία χάριτι Θεοῦ διαποιμαίνω.

Ἐτη πολλὰ καὶ εὐλογημένα σὲ ὅλους!

Βοήθεια καὶ Προστασία ἢ Κυρία Θεοτόκος.

Καλὸ ὑπόλοιπο τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς!

Καλὴν Ἀνάστασιν!